

KLUB PONOĆNIH PLIVAČICA

FEJT HOGAN

Prevela
Branislava Radević-Stojiljković

■ Laguna ■

*Šonu, Rošin i Kristin,
s ljubavlju*

Dnevnik morske plivačice

Hladnoća me peče, koža mi odmah postaje obamrla. Gacam napred oprezno, znajući da je ledena voda što me ubada u noge neizbežan deo ovoga. Ljuto ćebe što mi predusretljivo obavija telo, dragi prijatelj; bacam se žestoko unutra, ostajem bez daha, slana voda mi zadirkuje usne. Pod nogama osećam sitne, oštre kamenčiće. A onda, ušla sam. Ruke i noge automatski seku kroz vodu, sve dok hladnoća što ujeda spolja ne prodre unutra i onda ne preostaje ništa drugo nego predati se prostranstvu i u njemu znati da sam uslovno bezbedna i da je sve u redu. Okrećem se na leđa na nekoliko blaženih trenutaka dok ne budem morala da se vratim na obalu i nastavim sa svojim životom tamo gde sam ga ostavila.

Iz Džoinog dnevnika

Prolog

Bila je sredina maja i za Elizabet je noć bila gotovo prijatno topla. Uvala je svega osamsto metara plažom. Elizabet je znala da će ponovo doći ovamo, čak i da nije to sebi priznala. Kad je stigla, nekoliko trenutaka je stajala. Ovamo Džo dolazi da pliva svake bogovetne noći. Kao što pere prozore svakog četvrtka po podne. Džo je žena od rutine, mada po sopstvenom ritmu. Svake večeri, kad se druge žene u Belikouvu smeštaju da zaspavaju pred televizorom, Džo izvuče staru torbu za kupovinu s pohabanim peškirom i češljem koji je nekad pripadao njenoj majci, pa ide ovom plažom sve dok ne dođe do tačno ovog mesta i onda se skine u izbleđeli kupaći kostim i bar deset minuta energično pliva u ljuto hladnim talasima.

Elizabet je stajala još malo, pomalo zaneta sećanjima i duhovima što su se poigravali u njenim uspomenama. Često je dolazila ovamo dok su bili deca, ali nije plivala godinama.

„Pretpostavila sam da si to ti“, začula je poznati Džoin glas iza sebe. „Šta te je dovelo ovamo dole večeras?“ Spustila je torbu na zemlju.

„Oh, samo sam izašla da se prošetam“, odgovorila je Elizabet bezbrižno, sad se kajuci što je došla da se nameće Džo u onome što je neka njena meditacija.

„Možda bi mi se pridružila?“ Džo se nasmejala.

„Oh, ne verujem. Pre svega, nisam sigurna da imam tvoju snagu za hladnoću.“ Na trenutak se nasmejala, a onda se setila, dok je Džo skidala sloj za slojem odeće, kako ona nije ni blizu tako jaka i robusna kao što je Elizabet oduvek pretpostavljala.

Zapravo, ispod svih tih slojeva bio je vrabac od žene s rukama i nogama kao štapovima, i bez mnogo čega između.

„Mnogo propuštaš, samo ću ti to reći.“ A onda je krenula ka talasima i Elizabet je ostala da razmišlja o činjenici da je celoga života samo sedela sa strane. Nije želela da tako i završi ono što joj je preostalo.

Bilo je nečeg u tome danu. Nečeg što Elizabet nije mogla da odredi, kao da je počelo novo poglavlje. Voda pred njom najednom je izgledala tako primamljivo. Nije bila sigurna da sasvim vlada sobom i da je pri sebi kad je počela da skida odeću, ali ubrzo je trčala sa energijom uzbuđenog deteta, i vrištala s neobuzdanošću kakvu nikada ranije nije iskusila; gola kao od majke rođena, trčala je u vodu.

Bilo je neverovatno, krštenje u ljutoj studeni koja je delovala kao da bi je začas mogla sažvakati i pojesti. Uskomešali su joj se završeci nerava, u njoj je nabujala ekstravagantna količina emocija. Bila je to inicijacija, kao da je odvojena od svog dosadnog sređenog života i odjednom je ova nepodnošljiva hladnoća postala deo nje, potpuno nov osećaj, oslobođanje od života koji je do sada živela. Bilo je oslobođajuće. Bilo je sveobuhvatno. U njoj su navirale emocije u slapovima, a slana studen ju je izolovala od svakog bola, i prvi put je osećala kao da svi oni strahovi i tajne mogu da borave u

njoj i da je hladno more dovoljno moćno da je drži u miru i ravnoteži. Konačno je slobodna.

Ovaj trenutak je ceo njen život. Sve se razmotalo – prošlost, sadašnjost, budućnost – ali uglavnom je ovde i sada i nikad se nije osećala tako živo. Zaronila je ispod površine, sa osećanjem slobode i uz šok od hladnoće, ali ispunila ju je neizmerna toplina. Bila je to ludost, strastveno, divno, živo savršenstvo. Legla je na leđa, škiljeći tamo gde je znala da je horizont. Otplivala je dalje, daleko od svoje dubine, tamo gde je Džo ležala na leđima i zurila u svetlost što čili.

„Uradila si to“, promrmljala je Džo dok su zajedno napredovale kroz studenu vodu.

„Prokleta je hladno“, kazala je Elizabet nepotrebno.

„Jeste, ali zar ne osećaš kako si živa? Ja se tako osećam svakoga dana kad dođem ovamo. To me usidri u mestu koje je samo moje u ovom prostranstvu.“

„Dobro.“ Elizabet nije bila sigurna da zna šta ova time hoće da kaže. Znala je samo da se ovde, u crnom, slanom okeanu, oseća kao da može sve – u ovom trenutku ništa nije moglo da je zbuni, iznenadi, pokoleba.

„Šta li bi sad Erik rekao?“ Džo se osmehnula i najednom su obe počele da se smeju kao da su poludele. Jednom bi čak i on ostao bez reči. Pomisao da njegova poštovana i ugledna žena pliva potpuno gola po mesečini... možda bi ga to toliko prenerazilo da bi se otreznio.

Plaža je bila potpuno pusta, osim galebova koji su kružili i verovatno mislili da su njih dve potpuno lude. Elizabet se ponovo nasmejala; možda su i u pravu – možda je konačno pala u stanje srećnog bezumlja, ali nije je bilo briga. Prvi put nakon mnogo vremena osetila je kako je to biti istinski blažena.

Prvi deo
April

1

Elizabet

Bilo je to nedelju dana posle Erikove sahrane – mislila je da ga, posle više od trideset godina braka, poznaje skroz-naskroz, ali čak je i sada, s one strane groba, pokušavao da sakrije istinu od nje. Došla je na groblje *Šangana*, ne da bi mu odala počast ovog oblačnog jutra. Ne, više je došla zato jer je bilo vreme da obavesti Erika šta tačno misli o njemu. Prethodne noći su zavijali vetrovi, sevale munje i kakofonija grmljavine i kiše bila je tolika da joj se činilo da će i mrtve probuditi. Nije bilo spavanja za Elizabet, a po svemu sudeći ni za koga u selu. Tumarala je kroz kuću, išla od jedne turobne sobe do druge, čekajući da oluja ode dalje kako bi mogla da se otrese čudnog nemira koji joj nije dao da sklopi oči.

A onda, oko četiri sata, odlučila je da siđe i proveriti ambulantu. Bilo je neobično ući u ordinaciju bez Erika. Ovde se njegovo prisustvo nekako zadržalo više nego bilo gde drugde, i dalje je dominiralo nad svime. Tea Gilkrist – lekarka na zamenu, koja je tu radila poslednjih nekoliko meseci – bila je tek nešto malo više od neprijatnog znaka pitanja. Elizabet

je izašla iz male čekaonice, prošla pored prijemnog pulta u senci i ušla u Erikovu ordinaciju. Upalila je svjetlo i oslušnula tiho pucketanje, kao da se struja ljuti što je probuđena u ovaj sitan sat.

Za trenutak je osjetila kako u njoj raste panika. Šta ako nestane struje? Šta ako ostane ovde u mraku i bude morala da se vraća pipajući kroz uski hodnik i rasklimanim stepenicama u glavni deo kuće? Oluja je delovala još bešnje ovde dole. To je, naravno, bilo tek nešto više od preuređenog ulaza u veće pomoćne zgrade koje su se nalazile s jedne strane poseda. Erik je smatrao da je pogodnije da pokrije krovom i opremi ovaj bedni mali prostor iako se pored kuće nalazio niz kamenih građevina, sve do ogromne kočijašnice u dnu bašte. Naravno, kao i sama kuća, vreme ih je nagrízalo i polako su se krunile tokom godina. *Ko bi poželeo da mu se svako vrzma po bašti iza kuće?*, mumlao je, i tako je proveo radni vek uz električne grejalice što šišteći isijavaju toplotu, između zidova koji su zaudarali na vlagu ma koliko on često i uporno tvrdio da svež sloj boje može sve da izleči.

Elizabet nije znala zašto je to uradila, ali činilo joj se kao da odgovara na neko pitanje; prošla je iza Erikovog radnog stola i sela na njegovu stolicu. Svaka čežnja da oseti njegove ruke oko sebe odavno je nestala među njima, ako je ikada toga i bilo. Ipak, bilo je neobično sedeti tu, prelaziti pogledom po prostoriji iz njegove perspektive; zbog toga je osjetila kako joj nedostaje kao nikada ranije. To ju je podsetilo na ono kad su se tek venčali i kad mu se divila, ne samo zato što je bio zgodan već i zato što ju je spasao. Bilo je nečega u njemu, nečeg u njegovoj pojavi i držanju, što je imalo veze i sa tim da je doktor, između ostalih njegovih osobina. Neki sveukupni utisak da drži u rukama živote ljudi, da razume i zna odgovore o životu i o smrti, o tome šta znači biti zdrav,

a šta biti bolestan, kako na mnogo načina pomoći ljudima da se osećaju bolje.

Nikad nije bila u stanju da taj deo sasvim artikuliše, ali dok je tu sedela, obuzelo ju je osećanje da možda i nije sve bilo tako jasno kao što je zamišljala. Bila je to odgovornost – gotovo da je mogla da oseti kako je pritiska sa svih strana. Moguće da je to dovoljno da te navede da pijesh, čak i ako nemaš prethodnih sklonosti.

Duboko je udahnula. Sad više nema svrhe o tome razmišljati. Oдавно je prošlo vreme kad je razumevanje moglo da učini mnogo i promeni ishod događaja. A onda joj je pogled zapeo za nešto malo i srebrno. Ključ? Sjajna srebrna stabljika virila je ispod ugla male kartoteke ispod stola. Sagla se, pomalo obazrivo, i uzela ga. Pogledala ga je i za trenutak pomislila da je verovatno pao sa stola, a onda se setila kako je Tea Gilkrist jedne večeri pozvala na kuću jer je tražila ključ. Otišla je bez njega. Pre svega, Elizabet nije znala ni za kakve ključeve, a onda joj je Erik, gundajući i preteći rekao da se *taj kabinet nje ne tiče*.

Podigla je ključ, gurnula ga u bravu kabineta, lako ga okrenula i duboko udahnula dok je izvlačila gornju fioku. Napolju je sevnula munja i obasjala vrt iza kuće, pa je za tren izgledalo kao da se sam Erik vratio da je upozori i odvrati. Usledila je zloslutna grmljavina i protresla joj nerve, ali za momenat je sedela, držala otvorena vrata i posmatrala kako se bašta vraća u tamu.

A onda je zavirila u otvorenu fioku. Fioka nije bila duboka, više je bila dugačka, i nekoliko listova papira je stajalo odozgo samo da bi pokrilo prazne boce koje je Erik tu ostavio da ih sakrije od sveta, za koji je očigledno pretpostavljao da i ne sluti njegovu slabost. Elizabet je uzdahnula zbog uzaludnosti svega toga. Četrdeset godina je pio pre nego što ga je

to oteralo u grob, dok je naporno radio i trudio se da druge spase groba. Druga fioka bila je dublja. I ona je bila skladište za prazne boce, ali tu je bio i jedan dosije, što je samo po sebi bilo neobično. Erik nije bio od ljudi koji čuvaju dosijee ili uopšte bilo kakve izveštaje, koliko je Elizabet bilo poznato.

Ovaj dosije je bio u smeđoj fascikli s debelom elastičnom gumicom koja ju je držala zatvorenu. Izvukla ga je i bojažljivo stavila na išaran podmetač za pisanje koji je zauzimao najveći deo površine stola. Stopalom je rasejano gurnula fioku nazad. Napolju je nova munja sablasno osvetlila vrt iza njenih leđa. Ovoga puta se manje uplašila; iako joj je ruka zastala na sredini elastične trake, munja je nije naterala da poželi da odjuri u kuću pored ordinacije. Elizabet je zainteresovala već sama činjenica da je Erik čuvao neku fasciklu zaključanu i skrivenu. Nije mogla a da se ne pita od koga ju je tako zakopao. U dubini duše, znala je – jedina osoba od koje je ikada nešto krio, zaista, bila je ona.

U smrti se, naravno, ništa ne može sakriti. Prazne boce, kockarski dugovi – čak nije ni znala da je voleo konje. Za sve te godine, postojao je čitav drugi svet čiji je on bio deo, gde se kladio na konjskim trkama iz pijane utehe za šankom Flanelijevog bara. Ostavio je dug od dve hiljade funti. Stari Ned Flaneli je imao toliko obzira da izgleda kao da mu je neprijatno kad je došao po dug. Ranije nije hteo da je uznemirava. A zapravo, istina je bila da Erik više nikad neće svratiti u bar, pa je, pre nego što konačno iščezne iz života, Ned Flaneli iskoristio priliku da uzme ono što mu se duguje.

Elizabet je uplašila pomisao da se nad njima nadvijao takav finansijski dug a da ona za to nije ni znala. Vratilo joj se ono isto zlokobno osećanje. Bilo je lako namiriti Neda Flanelija – trebalo je samo da ode u banku i podigne novac od svoje ušteđevine, pa da ga isplati. Zastala je na tren pre no

što je otvorila fasciklu pred sobom. Šta ako sadrži još tajni poput one koju je Ned Flaneli krio bogzna koliko godina?

Elizabet je za sebe mogla reći mnogo šta, ali pripremila se jer nikad nije bila kukavica. Pri toj pomisli naglo je otvorila fasciklu.

Papiri su bili pričvršćeni spajalicom. Odmah je prepoznala vlasnički list kuće, s poznatom mapom koja je izvirivala ispod njega. Izbledela plava ograda bila je prava linija izvučena umornim mastilom. Ispod toga se nalazilo nekoliko pisama, uglavnom upućenih advokatu i od advokata. Elizabet se iznenadila kad je videla da je jedno od njih Erikov testament. Nije znala da je sastavio testament. Datiran je nedavno, svega nekoliko meseci pre nego što je umro.

Kad se probila kroz pravnički žargon, testament nije pokazao ništa iznenađujuće. Kad budu raščišćeni svi njegovi dugovi, kuća i ordinacija su njene, da radi s njima šta joj je volja. Upravo tako je napisao – šta joj je volja! Kao da je za sve ove godine samo čekala da stekne puno vlasništvo nad njima. *O, Eriče*. Tužno je odmahнула glavom. Odložila je testament u stranu. Više nije bilo bogzna čega, osim debelog mrkog koverta, koji se potrudio dodatno da osigura zatvorivši ga lepljivom trakom. Razdražena rečima u testamentu, Elizabet je zacepila koverat, bez obzira prema vremenu uloženom da se obezbedi da ostane zatvoren.

Iz njegove utrobe prosuli su se papiri, svežanj stranica s različitim logotipima, koji su svi Elizabet izgledali poznato. Brzo ih je prelistala, hvatajući samo reči u zaglavlju svakog. *Prekoračenje. Ograničeni zajam. Kreditna kartica. Dug. Automatski*. Svi su bili poslani Eriku iz raznih banaka; ukupno pet. Elizabet se dah presekao. U jednom trenutku je pomislila da nikad ponovo neće udahnuti. Erik je sve prokockao i bili su u dugovima do guše. Dugovali su čitavo bogatstvo, verovatno

više nego što vredi kuća i, ako je suditi po brojevima podvučenim crvenim, više nego što vredi i ordinacija.

Ostala je bez prebijene pare.

Bili su na rubu bankrota. Ona je sad na rubu propasti.

Gospode bože – mogla bi da postane beskućnica kad čitav ovaj haos bude raščišćen.

* * *

Posle toga nije bilo šanse da zaspi. Nije znala koliko je dugo tako sedela i zurila u papire pred sobom. Testament je bezvredan – nema kuće ni ordinacije, neće ih biti kad se otplate svi dugovi. Ničeg neće biti. Ne može čak ni da ih proda jer banka to verovatno neće dozvoliti. Ne, pre će biti da će joj uskoro pokucati na vrata i razborito je zamoliti da se iseli, da bi mogli da oglase prodaju i licitaciju.

Elizabet je jecala u mraku, dušu svoju je isplakala, kad je paniku zamenio gnev. Plakala je za životom kakav je mogla živeti, zbog toga što se mogla udati za nekog drugog. Za nekog ko bi je zasmejavao, ko bi joj dao decu; sve bi dala za to. Tako možda ne bi bila *doktorova supruga* i tako dalje i tome slično, ali bi imala krov nad glavom u starosti.

Dok se oluja povlačila preko mora, Elizabet je osetila kako se i njen bes smiruje. Nije vreme da gubi glavu. Prvi put za mnogo godina njena sudbina je ponovo u njenim rukama. Od nje zavisi kako će postupati u uskom manevarskom prostoru sa izborima koje će imati od sada pa nadalje.

Kasnije toga jutra koračala je kroz *svoju* kuću i gledala je novim očima, videla sve iz veoma uskomešane perspektive. Sad je podizala vaze, procenjivala draperije i komode, računajući koliko vrede. Proklinjala je crvotočinu i zahvaljivala

srećnoj zvezdi za oluju koja ju je podigla iz kreveta. Bolje je što je saznala sama nego da se suoči sa izvršiteljima na vratima.

* * *

Sat kasnije odvezla se svojim malim kolima do groblja *Šangana*. Naravno, Eriku je sad bilo svejedno, ali njoj je bilo potrebno da mu kaže da će ona srediti čitavu tu zbrku. Ona, Elizabet O'Ši, staće na svoje noge i mada ju je sve to pomalo plašilo, bila je nekako čudno i oduševljena i uzbuđena.

Na Erikovoj parceli, najsvježijoj na groblju, videli su se znaci olujne noći. Srećom, pogrebnici su se bili postarali da obezbede cveće pričvršćenom mrežom. Mali drveni krst s njegovim imenom na mesinganoj pločici stajao je iskrivljen. Elizabet je bila sama na groblju i verovatno je bilo dobro što je tako jer je znala da bi svako ko bi je čuo pomislio da je izgubila razum.

„Eriče, znam da si mislio da sve činiš s najboljim namera-
ma, ali...“, započela je, prelazeći pogledom po raznim buke-
tima i vencima koje je izudarao vetar, „ali našla sam pisma
u tvom radnom stolu i sad...“ Osetila je kako joj rešenost za
trenutak slabi, glas joj je prepukao od osećanja. „Stvar je u
tome... Da si samo rekao...“ A onda joj je palo na pamet da
je i ona mnogo puta činila isto to tokom godina, dok je prala
sudove ili spremala obroke za njih. Odmahnula je glavom,
znajući da je on ne bi slušao čak i kad bi pokušala da objasni
da razume. „Mogli smo sve to srediti i možda...“, začutala je,
duboko udahnula. „Možda je bilo načina da se stvari isprave,
možda ne bi tako iznenada umro – da nisi toliko brinuo.
Možda smo... mogli biti srećniji.“ Ali, naravno, znala je da
koliko god drugačiji bio njihov brak, nikad ne bi bio srećan.

A onda je neočekivano iz nje izbio gnev kakav nikada ranije nije iskusila, kao vatra odnekud duboko u njenom stomaku.

Skrenula je pogled s parcele pred sobom; sad nije mogla da je gleda. Samo nekoliko metara dalje veliki grob koji je negovala toliko godina sad je izgledao zapušteno u poređenju s njegovim. To nije fer – ništa od ovoga nije fer, pomislila je. Erik je ovde sahranjen s cvećem i svim počastima kao lokalna važna ličnost, a njena beba je pokopana u grobu na kojem nema čak ni njegovog imena. Nije mogla prestati da drhti i pre nego što je shvatila šta radi, skinula je sloj zelene mreže i počela da baca cvetne aranžmane po groblju, kao da ih je razbacao vetar, a ne luda žena kakva je sad postala. Skupi venci od ljiljana, begonija i hortenzija, rozenšlajera i ruža leteli su kroz vazduh, padali ukrivo i kotrljali se stazom, neželjeni, prezreni. Želela je da ga povredi. Želela je da natera Erika da plati za sve što joj je uradio – za sve što mu je dopustila da joj uradi... i to je sve još pogoršalo.

Konačno, kad na grobu više nije bilo cveća, odmarširala je do čela groba i šutnula krst s njegovim imenom, tako silovito da se nakrivio kao da uzmiče od nje. Za trenutak je stajala i gledala štetu koju je napravila. Nije bilo krivice, ni gram kajanja što je uništila trud i skupe poklone ožalošćenih njenom mrtvom mužu. Onda se okrenula, u neočekivanom grču neke vrste žalosti koja potiče od godinama potiskivanih najdubljih emocija.

Krenula je uskom stazom, dobro poznatom godinama, pošto je provodila mnogo vremena ovde negujući je. Groblje malih anđela bilo je velika parcela, stvorena mnogo pre nego što je sezalo njeno pamćenje. Bilo je to mesto počinka za bebe koje su umrle pre nego što je parohijski sveštenik stigao da ih primi u porodicu katolika. Tu je njena mala beba. Ovo je sad najbliže koliko može da mu priđe, koliko je bila blizu

otkad se rodio. Bacila se preko vlažne zemlje, ne mareći što će joj skupi kaput biti prekriven vlažnom zemljom, ne mareći što neko može da naiđe i da je vidi. Ležala je tako dugo, prostrta na bezimenom grobu.

Konačno je čula carsku šljuku daleko dole kako se igra među stenama, gde ju je nanela plima vetra; taj ju je zvuk prenuo iz suza. Pritegla je šal čvršće oko sebe i podigla okovratnik da se zaštiti od vetra, a onda ponovo kleknula na zemlju i dodirnula jedan od majskih cvetova koje je posadila pre samo nekoliko nedelja. Bio je plegao i nagnječen od vetra prethodne noći, zapravo suviše nežan da bi preživeo loše vreme, ali Elizabet je ipak zgrnula hrpu zemlje oko njega da ga zaštiti. A onda se pribrala. Osećala se kao da je sve suze isplakala, ovoga puta za onim koga je zaista izgubila.

* * *

Elizabet je krenula nizbrdo. Odšetala je do mola; nekoliko trenutaka je stajala i morski vazduh joj je šibao lice. Drhtala je i podigla okovratnik, uživajući u vetru u leđa dok je koračala uzbrdo da zatvori vrata večeri koja ne donosi ništa osim obećanja vetra i kiše.

Baš dok se vraćala s mola, ugledala je svoju prijateljicu Džo kako parkira prastara kola ispred svoje kućice. Ponela joj je jedan od voćnih kolača iz svoje ostave jer zna da Džo voli slatko, a ona je posle sahrane dobila toliko hrane da je ne može pojesti.

„Džo!“, pozvala ju je, ali glas joj je odneo vetar i verovatno će ga ispustiti nekoliko ulica dalje, i preplašiti lažnom blizinom nekog ko je izašao u poslepodnevnu šetnju. Takav je Belikouv. Vetar duva kroz ulice i nosi razgovore do ušiju za koje je bolje da ih ne čuju. „Zdravo, Džo...“, pokušala je

ponovo, ali čak i da vetar nije radio protiv nje, ona nije žena naviknuta da više pa joj je glas zamro dok je Džo ulazila u kuću, nesvesna svega. *Smetati*. Sad će morati da pokuca na vrata kuće, a poslednje što bi želela jeste da iko pomisli da dolazi u posetu zato što je iznenada usamljena.

Uzdahnuvši, tiho je pokucala na vrata. Iznutra je čula lupkanje po vratima, kao povlačenje reza, i pred njom je stajala Džo, sa izrazom lica istovremeno predusretljivim i znatiželjnim.

„O, Elizabet, šta te dovodi ovamo, za ime sveta, po ovakvom vremenu? Samo što nije počelo da pljušti. Uđi, uđi...“, kazala je i povukla se u uzano predsoblje da primi Elizabet u svoj udobni dom.

„Ne, ne, stvarno moram da se vratim. Samo sam izašla u šetnju da me malo razbudi, pa sam mislila... Imam toliko hrane da je ne mogu pojesti... Pa sam...“ Pružila joj je kolač, uvijen u masni papir. Bio je dovoljno velik da se cela porodica časti njime nekoliko dana.

„Baš lepo od tebe...“, kazala je Džo prihvativši ga. „Stvarno nije trebalo. Mislim, možda ćeš imati posete, a ja... Pa, meni dolaze samo Lusi i Najl. Ali moram reći da, kad su tu, Najl bi pojeo i mene i kuću i masno ćebe...“ Nasmejala se tome, a Elizabet je za trenutak osetila ubod nečeg što nije umela da imenuje.

„To je i u znak zahvalnosti, znaš, za sve oko sahrane. Stvarno si bila divna, ne znam šta bih radila bez tebe.“ To je bilo tačno. Džo je preuzela njenu kuhinju i obezbedila beskonačnu reku čaja, kafe, viskija i sendviča za sve koji su joj se pojavili na vratima da izjave saučešće zbog Erikove smrti.

„Zar prijatelji ne služe tome?“, odgovorila je Džo srdačno. „Jesi li sigurna da nećeš da uđeš na šolju čaja? Samo što nije pljusnulo.“ I baš kad je to rekla, počela je kiša,

u naletima padajući po Elizabetinim leđima. „Hajde, ne možeš da ideš tako...“

„Pa, valjda ne mogu“, kazala je Elizabet setno, ali zastala je na pragu. „Stvarno ne bih želela da se namećem...“

„Ne namećeš se. Ovde smo samo ja i mačke, a one nisu baš za razgovor, da budem iskrena.“ Nasmejala se i blago zatvorila vrata iza Elizabet.

„Evo“, Džo se sagla, uznemirila najdeblju mačku koju je Elizabet ikada videla i protresla jastučić na jedinoj stolici s naslonima za ruke za malim, okruglim kuhinjskim stolom. Očigledno uvređena, mačka se odšunjala prema kuhinjskim vratima, podigla leđa u luk i provukla se u predsoblje. Ne obraćajući pažnju na nju, Džo je stavila šolju čaja pred gošću i spustila se na stolicu naspram nje. „Ah, ovo je stvarno fino“, kazala je otpivši gutljaj jakog čaja iz svoje šolje.

„Jeste“, složila se Elizabet, a to je i mislila. Ovde je bilo udobno. Umesto utiska pretrpanosti koja guši, kućica ju je obavila predusretljivom toplinom. Bilo je uredno, ali tu se i živelo. Zidovi su bili mestimično izgrebani, a vrata plakara bi možda trebalo popraviti. Vladala je atmosfera kao da se obrok upravo završio i sledi novi. Bila je to prostorija koja je videla srećna vremena, ali i tužna. Elizabet je znala da je to srce ove kućice, i sve u njoj nosilo je Džoin pečat. Bila je od onih prostorija koje bi se pokvarile od praznine da ona nije tu.

„Da, stvarno je divno.“ Elizabet se zavalila u stolici. Stolica nije bila velika, ali zbog mekih jastučića na naslonu za leđa i na sedištu, Elizabet je imala osećaj kao da je samo nju čekala da sedne, celoga njenog života.

„Dakle, kako si izgurala noć?“, konačno ju je upitala Džo.

„Dobro“, odgovorila je tiho. „Čudno je probuditi se i oseliti da je prazno njegovo mesto.“ Zaista je bilo čudno. Umro

je pre gotovo nedelju dana, ali danas je prvi put osetila da se više neće vratiti, mada nije znala kako to sad da objasni. „Oluja me je probudila, ali pre toga sam čvrsto spavala.“

„Sigurno si iscrpljena posle cele prošle nedelje. Zamorno je držati se hrabro kad, budimo iskreni, želiš samo da se sklopčaš u neki kutak i plačeš.“

„Valjda“, odvrtila je Elizabet. Ponovo je pogledala u sat, ali naravno, nije imala kome da žuri kući, ništa nije morala da radi, ništa je nije dozivalo od ovog trenutka. „Moraću da donesem neke odluke, zar ne...“, započela je.

„Hoćeš, ali ne moraš da žuriš, ne još.“ Džo se nagla napred, zainteresovana. „Ljudi razumeju, znaš. Niko od tebe ne očekuje da...“ A onda je za tren zaškiljila, pošto je u Elizabetinoj nedovršenoj rečenici osetila nešto više nego što je ova želela da kaže. „Šta se desilo?“

„Ja...“ Elizabet nije znala odakle da počne. U poređenju sa svime što je Džo znala o njenom životu, ovo je možda bilo nešto najteže za mnogo godina unazad. „Sve je otišlo, Džo. Sve – prokockao je sve što imamo. Najverovatnije sam na korak od toga da mi banke uruče nalog za iseljenje kako bi prodale kuću i ambulantu.“

„Ma nije valjda.“ Džo se nagla napred i uzela prijateljicu za ruku. „Mora da je neka greška. Erik nikad ne bi...“ Za trenutak je zastala i pokušala da se pribere. „Nikad ne bi bio tako glup. Valjda nije?“

„Izgleda da jeste. Dobro je sakrio od mene.“ Slegla je ramenima. Nije ni morao jer, najzad, nikad ne bi ni tražila. „Kockao se godinama, do guše je u dugovima kod nekoliko banaka.“

„Znači, ni u tome nije bio naročito vešt?“ Džo je podigla jednu obrvu i protiv svoje volje, a Elizabet se zakikotala. „Zar ne možeš da vodiš praksu tako kako je? Da nađeš pristojnu zamenu i...“

„Malo je verovatno da će se Tea Gilkrist vratiti.“

„Da“, složila se Džo. „To se dugo spremalo; mislim da te je celo selo slavilo kad si je izmarširala napolje.“ I ponovo su se nasmejale.

„Nisam bila baš u najboljem izdanju“, kazala je Elizabet, ali uživala je u tome. Teu su joj utrapili iz susedne ambulante kad je Erik postao suviše bolestan da bi mogao da radi. Nije bilo prošlo ni dva dana od njegove smrti kad je umarširala u njenu dnevnu sobu i zahtevala da joj preda praksu. Elizabet je bila u šoku, ali čak ni ona nije očekivala tako poletan napad.

„Ne slažem se. Iskreno, mislim da smo svi pomalo osetili strahopoštovanje prema tvom opsežnom rečniku kad je došlo dotle da joj kažeš kuda da ide. Paroh je morao da odjuri u ostavu da se ne bi videlo kako se cereka.“ Džo je s naklonošću zavrtila glavom setivši se toga. „U svakom slučaju, ona je grozna žena. Svi bismo na kraju napustili ambulantu i prešli da se lečimo u susednom mestu – učinila si nam uslugu. Budi poštena i priznaj da čak ni ti nisi mogla da zamisliš doktoriku Gilkrist kao svoju lekarku opšte prakse.“

„Bilo kao bilo, sad nemamo mnogo od toga. Stvarno ne znam šta da radim“, rekla je Elizabet i pokrila lice rukama. Prethodna hrabrost je isparila kad se vratila kući – kuća, ordinacija, dugovi, sve je bilo u totalnom haosu. „Nema nikog drugog da pokriva mesto lekara u ponedeljak ujutru...“ Iznenada ju je obuzela panika. Ponedeljak ujutru je oduvek bio najgori termin u ambulanti. Ljudi uglavnom dolaze sa šmrkavicom, ali često je to dan kad svrate da olakšaju dušu. Zbog neke brige ili neočekivanih bolova, ili zbog nečeg mnogo ozbiljnijeg. „A ne znam gde da nađem nekog. Šta će ljudi raditi?“

„Ne brini, paničiš ni oko čega. Evo šta će biti: bez obzira na to da li ćeš naći nekog za ponedeljak ili za nedelju dana,

svi stari pacijenti doktora O'Šija biće oduševljeni što su videli leđa toj užasnoj ženi. Ako bude nešto hitno, jednostavno će otići kod najbližeg doktora u susednom mestu. Zar ne vidiš da su, sve dok je ona bila ovde, osećali krivicu da su izneverili svog starog doktora. Sad barem možeš naći nekog pristojnog, a ako to bude prava osoba, na kraju će sve biti dobro.“

„Ali u tome i jeste stvar, Džo: koga da dovedem? Mislim, pregledala sam sve Erikove kontakte i nisam našla nikoga ko bi mogao da mi pomogne da nađem doktora da preuzme praksu. Bojim se da će nam posle Tee Gilkrist utrapiti nekog još goreg.“ Elizabet je odmahнула glavom. Bilo je beznađežno.

„A zašto bi uopšte i pitala nekog od tih ljudi? Zar ti nije jedan od njegovih 'starih prijatelja' uvalio taj limun? Ne, vreme je da nađeš nekog koga ti želiš, a ne zaposlenog kog neka druga ambulanta želi da se otarasi. U stvari...“ Džo je malo nakrivila glavu u stranu, za trenutak zadubljena u misli. „Znaš li da možda postoji savršeno odgovarajuća osoba?“

„Ne vidim kako...“ Elizabet je želela da kaže još nešto. Najzad, iako je Džo kadra da začas umesi pitu s jabukama, ili da čudotvorno izvede da nestanu prašina i prljavština, ipak ne može da u sekundi izvuče kvalifikovanog lekara iz šešira.

„To je Lusi, moja kći... Potrebna joj je promena, zaglavila se. Tako je zaglavljena već suviše dugo. Možda, samo možda...“

„Misliš da bi došla ovamo da radi?“ Elizabet se nagla napred, najednom zainteresovana.

„Kad bismo mogle da je ubedimo, to bi bilo savršeno za vas obe...“

2

Lusi

To je bio trenutak potpune ludosti. Noćna smena u hitnoj službi, jedan pijanac previše ili možda samo saznanje da vreme prolazi, a sa njim i šanse da iskoristi ono što joj je preostalo da bude sa sinom, dok ne bude kasno. Ispalila je imejl u četiri ujutru. Plaćeno odsustvo. Uzeće godinu dana slobodno, da putuje ili da tumara po kući – da bude majka. Možda samo... *da bude*. Nakon četiri sata stigao je imejl iz kadrovske službe, sa formularom koji samo treba da popuni. Čak joj nisu ni poželeti sreću, niti su je pitali zašto se zapravo oseća toliko sagorelo da misli kako je jedini način da nastavi taj da ode.

I to je bilo sve. Lusi nije znala da li da skače od radosti ili da bude pomalo tužna zbog ovog neočekivanog rastanka od svega što je, osim Najla i Dore, njenog vernog psa, bilo njen život poslednje dve godine. Zaista, van posla i prijatelja i kolega koje je tamo imala, u njenom životu nije bilo bogzna šta da ostavi. Stajala je za trenutak, zbunjena i nepomična. Napustila je posao. Tek tako. Gospode bože – da nije poludela? I načas se zapitala šta ju je to obuzelo, za ime sveta.

Pa ipak, pošto se vratila kući, čvrsto je spavala, probudila se tek posle ručka, i onda ju je ponovo pogodilo. Šta je to uradila? Odbacila posao za godinu dana? Moraće da kaže Najlu – on će najverovatnije biti oduševljen. To bi značilo da može da ostavi internat – mrzeo ga je, oboje su to znali. Internat je bio Džekova zamisao. Želeo je veliku budućnost za svog dečaka – samo je šteta što zapravo nije želeo da bude u istoj zemlji s njim. Džek je sad živeo u Australiji, počevši život iznova sa ženom broj dva – Melinda Pauer ni po čemu nije bila ni slična Lusi. Brzo se otresla misli o bivšem mužu i njegovom novom životu; vreme je da ga potpuno prepusti zaboravu.

Moraće da kaže majci. O bože. To će biti kao deset rundi borbe s Tajsonom, samo što će njena majka udarati ljubavljui i negom i što će se brinuti kao luda da li je sve u redu s njenom jedinom kćeri.

„Pa to je naprosto savršeno“, kazala je Džo kad ju je nazvala i saopštila joj novosti.

„Stvarno?“, upitala je Lusi, jer i dalje nije mogla da veruje da je to zaista učinila.

„Da, stvarno. Nikad nisam razumela zašto si se zalepila za to, posle...“ Iz taktičnosti nije htela da kaže *posle razvoda*. „Mislim, ubijala si se od posla, za šta? Jedva da uopšte viđaš Najla, nikad nisi uzela slobodan vikend, a ne možeš reći da si bez novca. Mislim...“ I ponovo, razvod i prodaja njihove bivše kuće ostavili su joj solidnu finansijsku podlogu – ali njena majka je, srećom, bila obzirna i nije to otvoreno rekla.

„Dođi kući, Lusi. Belikov je možda baš ono što ti je sad potrebno, a...“

„A?“

„Pa, znaš da sam ti rekla za starog doktora O’šija?“

„Da, sećam se. Kako je njegova žena? Mora da je veoma usamljena.“

„Elizabet?“ Džo je izgovorila to ime nehajno, kao da njegova udovica skoro i ne primećuje da njega više nema u selu. „Oh, ona je dobro, ne muči je ništa što neće proći ako malo ne izađe iz sebe, ali praksa je...“

„Ne, ne, ne, ne mogu...“ Lusi je shvatila zašto je njeno napuštanje posla tako sjajna prilika za majku. „Bilo kako bilo, zar nije našla nekoga da preuzme praksu?“

„Oh, misliš na onu aždaju? Ne. Srećom, ta se vratila u pećinu iz koje je izmileda. Ne, Elizabet je potreban neko nov, neko ko želi da krene od početka. Oh, Lusi, ti bi bila savršena i možda vam baš to obema treba.“

„A šta s Najlom?“ Lusi je odmahнула glavom. Nije mogla da zamisli Najla kako se raduje preseljenju u Belikouv. On je suviše veliki štreber da bi se uklopio sa seoskom i ribarskom decom iz sela.

„Slušaj, učini majci i dođi za vikend, da proceniš situaciju. Onda ćemo videti šta misliš. Nemoj još ništa da odlučuješ, ali možda kad upoznaš Elizabet i pogledaš sve... nikad se ne zna. Možda je baš to ono što tražiš.“ I prekinula je vezu pre nego što je Lusi uspela išta da kaže, pa je bez sumnje odjurila da kao oluja kuva i mesi pite i kolače.

* * *

Kad su izašli iz grada, Lusi je uživala u vožnji; vremenska prognoza je ukazivala na to da su putevi zasad bezbedni, a Najl je tiho dremao pored nje. Nije bio baš neki sagovornik u vožnji, ali koji tinejdžer to jeste? Kad je stigla dublje u kopno, zavalila se u sedištu. Nebo se pred njom razmotavalo kao